

Libri de consolatione

Tractatus de Cōsola

tione theologie incipit feliciter

Secūqz scri
pra se ait magn⁹
ille discipul⁹ theo/
logie Paulus ad
nr̄am doctrinam
scripta sunt ut p̄ patiētiā solati
onem scripturaz spem habeam⁹
Cōuenerūt aliqñ sup hoc verbo
volucer cursor leuis explicans vi
as suas. Et mōch⁹ in religiōe de/
gens Qui ut vidit q̄ volucer sibi
notissim⁹ ad se venit de longinq̄.
multa q̄dē sup multis. h̄ mlt̄a pl⁹

theologie

plurima sup aduena quodā ger/
mano suo d̄q̄rere disposuit. Qui⁹
inquisitionē et alteri⁹ respōsiōnē.
sequēs dialog⁹ explicabit et hoc
p̄ quatrīduū sub tetragono con/
siderationū. Que licet ad iuicē cō/
municent. erit tñ appropriati⁹ pri/
ma de consolatione theologie. p̄
spem in contēplatiōe diuini iudi/
cij. Secūda p̄ scripturā in reuela/
tione regiminis mūdi. Terna per
patiētiā i zeli moderatiōe. Quar/
ta p̄ doctrinā in cōsciētie serenati/
one. De⁹ at̄ patiētie et solatiōis
cōsolet nos in omni tribulatōe no/
stra. et det sermonē rectū in ore du/
orū Quoqz volucer sic incipit.

Prīmū metrum primī libri. in quo defleunt miseria ciuulis dissensionis.

Epe peregrinas volucer trāmissus in oras
Regrediens. patrie menia iam video
Dulcis aue natalis humus. tu francia felix
Inclita parisiis nobile palladiū
Iheu quid id est? seuo bellonam cerno tumultu
Sibili furere sanguine cūcta replet
Spiritus in mediū missus vertiginis errat
Obtrūcant gladijs mutuo se p̄p̄hs
Carceribus trūdūt. alios aut flumine mergūt
Membraqz torturis plurima dilantāt
Pars queuis dici pietas vult publica curās
Cōmoda. que patrie viscera rūpit/ouās
Iusticie vultus/atroz mentit̄ erinis
Rex iuuo te clamās regia scepra rapit
Eruperāt scillā cathilinam crimine vincunt
Iim pro virtute bellicus horroz habet
Non pater a natis tutus. fratremqz perire

prosa prima

liti

Iult frater. soceri mors venit a genero
Clerū miliciā ciues sine lege reclusos
Carcere plebs rabida sicut oues iugulat
Nullus adest nostre respectus religionis
Jura sepulture denegat impietas
Quisquis opes vel diuitias famatur habere
Ohicitur titulus prodicionis ei
Eligit hic partem neutrā defendere partis
Mox vtriusq; patet innocuus iugulo
Nec satis est alijs vni se tradere parti
Ni se flagitij conscelerent paribus
Quid q; te patriam pulcrā violare vocatur
Extera gens! hostis te lacerando rapit
Nulla fides pietasq; manet confundi omne
Fas q; nephas regnat horrida tefiphone
Exremos nonne fuerat iocūdus indos
Nut glaciale solū me penetrasse prius
Aduena tu felix alia te parte receptans
Nanq; patent oculis non mala tanta tuis
Merū monachus hic degit sua claustra subibo
Ne de fratre suo fecero verba sibi

Prima prosa primi

Monachus

Et ne volucer quē video?
Et certe is ē. **N**ic precor
O volucer vnde venis? q̄
nona fers? qualis ad me te modo
sors attulit? **V**olucer **S**cito
monache. qm̄ in constātiensi con-
cilio generali cū germano tuo cō-
uersatus vsq; finalem sūmi ponti-
ficis egressum tandē diuerticula-
querens exiui cū eodem. qui iuxta
cognomē suū peregrin⁹ effici ma-
luit in terra aliena q̄ ad suos huc
regredi. **M**onachus **S**atis

est o volucer. si certum me facere
potueris. quid agit dilect⁹ anime
mee q̄d amor cordis mei. **N**onne
doler velut exulem se fieri. in igno-
ta ⁊ lōginqua regiōe. vbi linguā
quā nō nouerat audit? **N**ōne sub/
tristis est se poni sub modio uel in
obscuris sicut mortuos seculi. qui
lucere sup candelabrū fuerat insti-
tut⁹? **V**olucer **N**ihil prozsus
o monache. temporū tempestate
pensata proq; diuturna animi p̄-
paratiōe qua sibi p̄uiderat. oia q̄
occurrissent equanimi⁹ tolerāda
Gaudet poti⁹ i dño. magnificās
eū. ⁊ exultat sp̄s eius in deo sa-
lutari suo. deputās se adiutū me/
a a

Libri de consolatione

ritis et precibus aliorum. Itaque de se securus. et in se domino miserante tranquillus. deflet miseriam patrie patrie. indignissimamque sortem. Cuius tamen calamitatis media pars non est sibi nunciata. quam oculis propriis horrens intueor. Quinetiam super conculatione veritatis et iusticie plorans igemiscit. Miserabile denique civitatis celeberrime desolationem tanquam hieremias ruinas babiloniam lamentatur. **Monachus** Quare ratione fieri potest o volucer. quod exul. a patria a parentibus a propinquis a notis et amicis non angustietur in corde non in animo conturbetur? **Volucer** Monache nihil difficile est volenti. Meministi puto ut advena noster semper in medijs etiam turbis et urbibus solitudinem sibi quaesivit et dilexit. Solitudinem loquor que est a curis forinsecis et hominum calumnijs vacatio. probas illud sapientis. quod minoratur actu percipiet sapientiam. **Monachus** Scio volucer et expertus testor. **Volucer** Ecce autem nunc elongatus fugiens et mansit in solitudine expectans eum qui salutem se fecit a pusillanimitate spiritus et tempestate. quasi vidit iniquitatem et contradictionem in civitate. Evolavit sicut passer erepta de laqueo venantium. Undique nimirum sibi parabantur insidiarum tendicule. Enatauit ut potuit a naufragio reipublice. superstolans si forte postmodum sit spes. **Nihil** tandem se videns aduersus

theologie

currentem furoris impetum nitendo proficere desiliit aliosum a curru publici regiminis cedens raptui preualentis nequicie et malicie quam ad presens non vincit sapientia. **Monachus** Vincet tandem aliquando crede mihi volucer. Magna quippe et fortis est veritas et super omnia vincit ac prevalet. **Volucer** Veritas o monache quam vincit nescio. hoc unum propriis oculis inspicio iuxta vocem ysaię quod conuersum est retrosum iudicium et iusticia longe stetit. quia corruit in platea veritas et equitas non potuit ingredi. quam facta est veritas in oblivione et qui recessit a malo prede patuit. Quo contra videre est falsitatem non qualicumque sed hereticam prauitatem in via mandatorum dei que perambulatur vicis et plateas erecta ceruice insultans catholice veritati cum defensoribus suis. proterit eos pedibus sordidissimis. Ac de ipsis tanquam domina victoriosa triumphare gloriatur. **Monachus** Proch dei atque hominum fidem dic oro volucer unde talis eversio. Nonne sancta generalis synodus que pro veritatis tuitione principaliter instituta fuerat se cultricem huiusmodi veritatis exhibuit atque protectionem. Neque hanc interim querelam omissam volo quoniam cupit animus ex te cognoscere quibus exercitijs se refouet frater quem torpere nequaquam putauerim inertis ocio. quibus insuper armis spiritualibus aduersus iniquos for-

Metrum

tune seulentis impetus congregari
solitus est ne tristitia seculi q̄ mor-
tem operatur ipsū vel deficiat vel
absorbeat. **V**oluer **D**e ve-
ra et solida pegrini consolatione te/
cum sermonē habiturus significo
in primis q̄ eam accipit doctrine
theologia que comitem se dedit
pegrinationi sue. **A**b infantia enī
sacras litteras nouit neq̄ furor
hostilis neq̄ terroz peruertere po-
tuit quin prosequeretur iter suum
de qua sapiens. **A**tingit ergo asc-
a sine vsq̄ ad finē fortiter et dis-
ponit omnia suauiter. **H**anc ama-
ni et exquisiui eam a iuuetute mea
et quesui sponsam mihi eam assu-
mere et amator factus sum forme
illius. **S**equit̄ consolatio intrās
in domū meam conuiescam cum
illa. **N**ō enī habet amaritudinē
conuersatio illius. **N**ec tediū con-
nūctus illius sed leticiam et gau-
dium. **I**n cuius preconiū ita libet
metro pangere.

**Secundum metrum pri-
mi i quo ponitur laus
theologie in hoc q̄ est**

Efficax cōsolari
theologus pulcra sophia
Qui vult a puero se dare spōsam
Que castū tenero stringit amore
Suis se vocitans iure sororem
Casus se sociam prebet in omnia

Scdm

v.

Ac vite releuat tedia meste
Solatur resonans cantica syon
Securoq̄ regit limite gressus
Spes et vera fides concomitant
Et diuinus amor q̄oraq̄ virtus
Prudens sobriaq̄ fortis et equa
Donorūq̄ cohortis iuncta beatis
Ad te si tribulās fors ruit vlla
Puris increpitās torua flagellis
Perstes impauido suscipe vultu
Nam sic viuatur est pax in amaro
Nam si flāmigeris intonat ether
Fractus fulminib⁹. totus et orbis
In se dissiliat. si caro cedit
Mens esto stabilis sede retēta
Nec tu quesieris herculis arma
Nec gaudēs validois virib⁹ art⁹
Plus horrenda satis q̄ superat
Hac iutrice potes p̄dere mōstra
Infandas herebi carmie pestes
Vicit q̄n lyzā temperat orpheus
Mollescūt lapides flumina sidūt
Sed se nō supat victus amore
At dō cithara dum modulāt
Pastor postea rex carmis odas
Quas aptat frenesis ocyus exit
Nequam spiritus a rege saule
Ergo nemo satis theologie
Laudes extulerit tanta patrātis
Qua cure fugiūt. mens hilarescit
Que virtute sua mōstra trucidat
Tui⁹ vi rapitur aduena degens
Terris ad nitidū scandere celum
Excella residēs cernit ab arce
Fortunā merito rectus vtrancq̄

Scda prosa primi

Libri de consolatione

Monachus

Hic quidem laudaueris theologia volucer. Sed in consolatione recipienda contra fortuitos casus contra vanam mundi felicitatem. Cur non suffecerit celebris ille dialogus philosophiae cum Boetio. qui prozus eleganti stilo breuis et splendoro compositus est. sententias grauissimas atque verissimas in se tenens? **V**olucer **N**oli mirari monache si theologia philosophiae praeficitur quoniam sicut naturam gratia. sicut ancillam deum. et disciplinam magistris. sicut tempus eternitas. sicut ratiocinationem intelligentia. sicut visibilia ea quae non videntur. Sic theologia philosophia erupat quam non abicit sed in obsequium sumit. Est autem lex diuinitatis et ordo. ut supra inferiorum iungatur ad superiorum infima more concatenationis veluti plato loquebatur quae in corporibus argentea in spiritualibus aurea vocabatur. Et plane hanc in scala iacob graduum figuracionem accipimus. Propterea sub compendio praecedentes inducemus theologia inchoantem verbum ab illo supremo quae philosophia consolationem suam apud boetium terminauit. Ita enim recto breuiatoque ordine praecedet theologia sursum machinam suae deductionis erigens si philosophiae sibi fundamenta substrauerit. Quale deo sit illud quod postremum philosophiae posuerit puto meministi. Magna enim vobis est inquit

theologie

si dissimulare non vultis necessitas indicta praebitatis cum ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis. **M**onachus **M**emini volucer et quali principio exordiens quae praeterea medio progrediens huc usque praecessit retineo. nimirum quod studio libri illi ab adolescentia vehementer incubuerim. **V**olucer **C**ongratulor eruditioni tuae. Siquidem ab hac sententia quae philosophia definit. theologia sua cum peregrino consolationem inuiciat quae sententia formaliter in augustini soliloquio posita est. Et certe paulus dum ad hebraeos scriberet collaudaturus virtutem fidei proposuit symbolum nature quod hominibus pro tempore necessarium fuit. Credere enim oportet accedere ad deum quod est et in quibus se remunerator sit. **N**e deo ipse qualis iudex existeret. quale insuper remunerationem daret quibus se non potuit philosophia neque discipuli sui ductu rationis iuenire. deficiebat enim volentibus ad altiora conscendere scala creaturarum. per quam sempiterna dei virtus atque diuinitas licet possit attingi. non tamen usquequaque. ut cognoscerent quales quantas ve penas reprobus deum continetibus quae propterea prima se in quibus iustus iudex tribueret. Quod facere si vel philosophi vel poete tetauerunt euauerunt in cogitationibus suis. et vix aliud quam errores fabulosos sibi que dissidentes fingere potuerunt. **R**etate demum mandatorum dei via nesci

erūt qua pergitur ad vitā q̄ ē sta/
tus oīuz bonorū aggregatiōe p/
fectus. qualem hic assequi neminē
posse p̄bia demōstrat experimētalī
ratione. Sed vel virtutes vel act̄
formales quib⁹ attingat̄ iste sta/
tus obiectiue quidē. In deo ituit/
ue cognito p̄bia tradere non va/
luit. Miserat⁹ aut̄ desup hūanos
errores deus eas veritates neces/
sarias et salubres ad q̄s euehere
non poterat p̄bia nec tentare de/
buerat. theologia supnaturaliter
infusa sicut et hūanus supnatura/
lis est finis reuelauit et addidit.
Inter q̄s nō irrationabilē theo/
logia sup istā q̄ deus inquirētib⁹
se remunerator sit. quia videlicet
iustus iudex est cuncta cernens.
collocat et adijcit modū iudicij a
x̄po traditi. **I**būt hi nō dubiū q̄
mali in suppliciu eternū. **I**usti aut̄
in vitā eternā. neq̄z enī est alia ve/
ritas efficacius generatiua timo/
ris dñi q̄z ista claudēs in se hor/
rendissimū illud dānationis toni/
truū. **N**e maledicti in ignē eternū
Nūq̄ nō horredū valde p̄fici a
facie dei s̄mī boni? **S**z ad horro/
ris cumulū inexcogitabilē. addit̄
maledictio trudens in ignem non
qualēcūq̄ s̄ eternū. **E**t hoc cum
diabolo et angelis ei⁹. vbi ascen/
det fumus tormentorū in stagno
ignis ardentis et sulphuris vsq̄z
in sc̄la sc̄loz. vbi vermīs eoz nō
morieſt et ignis eoz nō extinguet̄.
Et erūt vsq̄z ad facietatē visionis

oi carni. **N**o hūc auditū si fides
admixta ē timorē dñi q̄s nō sibi
suscepit? **E**st aut̄ timor dñi incitū
sapiētie. et ab ipso excipim⁹ spiritū
salutis. **E**t p̄ cum declinat ois a
malo. illūianē corda et i oblecta/
tiōe venit misericordia. **M**ona/
chus **Q**ua ratiōe fieri potest o
volucer q̄ p̄ timorē et talē timorē
veniat queuis oblectatio? **T**imor
enī penā habet quē p̄fēda chari/
tas foras mittit. **Q**ualis ampli⁹
esse cōsolatio pōt habēti p̄ oculis
assidue stagnū ignis ardentis et
sulphuris i quod nē corruat for/
midare habet momēto quohbet.
Nec vnq̄z dū viuit ab hoc pauo/
re securus est. **N**escit enī homo si/
nem suum neq̄z si amore vel odio
dignus sit. **V**olucer **R**ecte
cēseres monache. si theologia si/
velis nequaq̄z ad vltiora per ti/
morē istū pucheret si nō ad spem
que non cōfundit effugere cōpel/
leret. **S**i nō deniq̄z ad deū totius
cōsolatiōis per dilectionē ample/
ctēdū sibiq̄z coherēdū velut i locū
refugij mirabilē iduceret **M**ona/
chus **V**ellē audire q̄ pacto fie/
ri habet hec iudicio vere mirabi/
lis de timore in spem et amorem.
neq̄z enī eadē sede cordis simul
habitare posse videntur timor et
spes. licet legā p̄phete iussionē re/
gib⁹ terre vt seruiāt dño i timore
et exultēt cū tremore. **E**t p̄ sapiētē
Qui timetis dñm spate in illū. et
sc̄ez p̄pha **B**ñplacitū ē dño sup tī

Libri primi de

mentes eum et in eis qui sperant
super misericordia eius. et alibi si
ne numero spes timori coniungit
Volucer. **A**ttenedus est o
monache solerter ordo iudicioz
supremi iudicis dei. qualem pbia
non attingit. **I**nde theologia ve
lut humano more loquens tripli
cem deo curiam triplicemq; thzo
nu deputat. **R**esidet in pma curia
et throno indulgens gratia. **R**esi
det in altera curia et throno corri
gens misericordia. **R**esidet in ter
tia curia et throno damnans iusti
cia. de qua per aplm **H**orrenduz
est incidere in manus dei vinetis.
Tradiderat homines oes in hac
mortis damnationez pvaricatoz
adam. nec erat qui de manu hac
iudicantis dei posset eruere si no
supra nature vires et merita con
stituisset nobis iustus iudex deus
per sacramentum reconciliatois
vnigeniti filij sui dei curiaz primam
et alteram. in quibus gratiam et mi
sericordiaz iudices collocauit. in
thronizans quando factus e no
bis a deo sapientia et iusticia san
ctificatio et redemptio **Q**uando
preterea datum est hominibus da
mnatis in curia iusticie eam quasi
grauaminis illatrice posse decli
nare appellando ad superiores cu
rias gratie et misericordie quoni
am superexaltat misericordia iudi
cium. fitq; vt vbi abundauit delictu
superabundat et gratia quod phi
losophia non cognouit. **M**ona

cōsolatione theologie

chus. **I**ncipio volucer grauo
ribus q; antea scrupulis vgeri vt
omittam qones interim multipli
ces ex tuis habentes dictis ortu.
De fide philosophoz et aliozum
quo pacto saluati sint aliqui sb na
ture sola lege. **T**radit itaq; philo
sophia vix perscrutabilem diuine
prouidentie viuacitatem prefertiz
dum ad eam confertur humani li
bertas arbitrij cum certa precog
nitione futurorum **S**ed ecce sup/
addit theologia difficultatem in
immensum minus inuestigabilem
neq; comprehensibilez dum quos
dam ex hominib; recipit iudica
dos in curia gratie vel misericor
die et eterne beatitudinis partici
pes facit. **A**lios vero multo plu
res damnat in eternuz sua iusticie
seueritas dicente eo **M**ulti vocati
pauci vero electi. **M**irum autez si/
quis in hac recogitatione consti
tutus non perturbet et totus hor
roze tabescat qualiter abscondita
non est consolatio ab oculis suis
iuxta scripture vbum dum ita de
us inter fratres diuidit. **V**olu
cer **F**atendum est in primis **M**o
nache q; hec consideratio iudicio
rum dei qui terribilis est in consi
lis sup filios hoim si cu superba
curiositate recenset precipitat in il
la sapientis damnatione **Q**ui scru
tator est maiestatis opprimetur a
gloria. exterminat oem bone o
latonis virtute. deniq; in reprobis
de deo desperationem et in odio/

las rabidas et ifanas blasphemias
 demergit et absorbet. hoc in viato
 ribus aliqb' hoc in dānatis oib'
 opatur. At vero cōsideratio talis
 si cū debita hūilitate et reuerētia si
 del' et pñ cordis assumat. Si cū ca
 ptiuatōne ois intellectus in obse
 quiū fidei reuoluat. nullam existi
 mat pegrinus noster potiorē vel
 efficaciorē ad cōsecutionē legiti
 me cōsolatōnis viam dinitus elar
 giri. **Donne** senserat hoc ppheta
 dū suspirans ait. **Memor** fui iudi
 ciorū tuorū a seculo dñe et cōsolat'
 sum. Quā cōsolatōnē nescio si ve
 hemētius exp̄ssit alio loco is q̄ di
 xit. **Et exultauerunt** id est extra se
 salierūt filie inde ppter iudicia tua
 dñe. **Monach'** **O**bseruandū ne
 est obsecro volucer ne min' sobria
 fortassis et insolens sit huius do
 ctrine traditio. qm̄ stultozū infini
 tus est numerus carnaliuz et arro
 gantiū q̄ nō capiunt q̄ dei sūt. Et
 si non dixeris ea q̄ versantē in cor
 de suo et q̄ suo ingenio penetrare
 se glari possint. **Volucer** **C**or
 rigit et repellit tuā hanc hesitatio
 nez conscius arcanorū diuinorū
 apostolus. q̄ satagens contentōz
 gentiliū romanoꝝ et iudeozum q̄
 susceperant fidem cōpescere collo
 canit totius disputationis sue ve
 lut centrū et cardinē supremū con
 sideratōnē diuine p̄destinatōnis
 et p̄scientie ab illo loco. **Scimus**
 aut qm̄ diligentib' deum omnia
 cooperatur in bonum his q̄ fm̄

ppositum vocati sunt sancti. **Quia**
 quos p̄sciuit et p̄destinavit etc.
Et q̄ dū exclamat. **O** altitudo di
 uitiarū sapientie et scientie dei q̄
 incōprehensibilia sūt iudicia eius
 et inuestigabiles vie ei'. **Quis** eni
 cognouit sensū domini **Aut** quis
 cōsiliarius eius fuit. **Aut** quis p̄or
 deuit ei et retribuetur illi. **Illic** in
 serit q̄ non volentis neq̄ curren
 tis sed miserantis dei est. et cuius
 vult miseret. et quē vult indurat.
Et q̄ non ex operibus sed ex vo
 cante dictū est. **Jacob** dilexi esau
 aut odio habui. **Ap̄tus** igitur do
 ctor gentium in fide et veritate in
 ter quas erant insipientes multe
 carnales et supbe. si p̄missaz eis
 cōsideratōnē pro sua edificatōne
 non timuit exponere. quaten' eas
 et iudeos mutuo reduceret ad le
 gitimā pacis et caritatis formā.
Quo pacto verendū erit in x̄pi
 anos p̄sertim eos q̄ de sua salute
 solliciti sunt cōsideratōne ista uti
 que apud eum talem de sua sala
 te cōsolatōnem suozū q̄ similitum
 operata est ut assereret. **Tertus**
 sum enim q̄ neq̄ mors neq̄ vita
 neq̄ angeli. neq̄ p̄ncipat'. neq̄
 virtutes neq̄ instantia neq̄ futu
 ra neq̄ fortitudo neq̄ altitudo
 neq̄ profundum neq̄ creatura al
 lia poterit nos separare a carita
 te dei que est in x̄po iesu domino
 n̄ro. **Poterat** aut certitudo tal' ac
 cipi de certitudie reuelatōis diue
 si paul' de se solo loq̄ret. **Sz** dum

Libri primi de

enumeravit alios electos dei conuenienti⁹ intelligit hoc esse dictuz de certitudine spei. que tranquillitas quantum sit operatiua satis admodū ppheta regius exposuit qui dū gloriabūdus in dño dixisset In pace in id ipsum dormiam & requiescā. Subintulit pro causa spem/dicens Quoniam tu dñe singularit̄ in spe constituisti me. **M**onachus **S**cire velim o volucer quo studio vel industria deuenit aduena noster vt i hac pace in id ipsū frueret? **V**olucer **A**ccipito verba mea sobrie. neq; enim dicere p̄sumo nisi quod aspiratq; aspirare suadet ad illā pacem in id ipsum cū ppheta dicente Concupiuit aia mea desiderare iustificationes tuas in omni tpe si forte aliquā desiderii sui similitū paupe r̄ exaudiat dñs. et preparatio nez cordis eoz audiat auris sua **S**cit enim qm̄ nemo repete sit sūmus. scit qm̄ munus hoc gr̄e magis ē q̄ industrie. **N**ihilomin⁹ doctorū deuotorū scripta relegens theologia ductrice suis vti conat̄ industrijs ne sibi met deesse putet. deumq; tentare videat **E**ntit̄ experimento cognoscere que sit illa pacis consolatio qua sobrie debz̄at⁹ exclamat psalmista Quā magna multitudo dulcedinis tue domine quā abscondisti timentib⁹ te. **S**ignanter ait abscondisti quia nec ab habente tradi. nec ab eo q̄ non habz̄ capi potest. **E**st quippe

cōsolatrone theologie

nomen nouuz in calculo randoo scriptum quod nemo scit nisi qui accipit

Tertium meq; i. libri

glyconicū tozambicū. et p̄porti onat̄ .vi. p̄mi de osolone philoso phie **S**um p̄hebi radijs

Agnū crede nimis bonū **I**ntus quo valeas frui **E**xtra nō liceat loqui.

Terte nescit homo vetus
Hoc est manna reconditū
Sensus qd̄ capit intimus
Queris qualis ei sapor?
Aurem verbaq; quid paras?
Gusta post videas licet
Intro quid sapiat nouus
Degens frater agro senex
Querit gaudia que domi
Frater iunior accipit
Ecus mel ionathas p̄sus
Gustat protinus hinc videt
Mel nobis sapidū deus
Quo fastidia tollere
Mundi noxia fas tibi

Tertia prosa primi

Monachus

O miseris interim volucer
verbu^z sup̄ istis affectus
deuoti sentimentis in qui
bus stat sapiētia que in mysterio
abscondita est. **H**ec est theologia
mystica de qua tractatus fratris
apud me seruo q̄sdā latino quos/
dam vulgari scriptos stilo. **E**o

Prosa   **iii**

sup his altera fortassis die sermo fit
 et **P**erge ho pseq de spe rñdēs ad
 pauculas interrogatōnes meas qui
 secretoꝝ aduene nostri cōsciūs es.
Recogitat ne supremū iudicē deum
 homines ex massa peccatrice. prede
 destinasse quidē hos ab eterno sem
 piterne beatitudinis fore pticipes.
 alios v̄eō p̄scitos et reprobatoꝝ
 ad suppliciū perpetuū. **V**olucer
Recogitat monache et id sane
 frequēter **M**onachus **A**ccu
 sat ne diuersum hmōi iudicium dei
 tanq̄z p̄terea sit in eo seua quedā
 crudelitas indigna bonitate sua sū
 ma. **V**olucer. **A**bsit monache
 talis aduersus deū blasphemā. ne
 q̄z em̄ p̄sonā accepisse neq̄z iniuriā
 fecisse dici potest qui nulli debitor
 est. **Q**uod notauit ap̄lus dicēs. **Q**
 homo tu q̄s es qui respondeas do
 nunq̄o dicit figmentū et qui se fin
 xit quid me fecisti sic. **A**n nō h̄z po
 testatē figulus lutū ex eadem massa
 facere. aliud quidē vas in honorē.
 aliud vero in otumeliā. **T**alis ap̄d
 hōies similitudo plurima repitur.
 nedū sup rebus vita carentib⁹. sed
 animatis quib⁹ vtunt̄ pro arbitrio
 suo alijs ad mortē. alijs ad cōserua
 tionē. nec arbitrantur se vel iniurie
 v̄l crudelitati obnoxios esse. **Q**uid
 si vult de⁹ in magna domo sua ma
 nifestare diuitias glorie sue. istis in
 ostensionē misericordie. alijs in ma
 nifestationē sue iustitie gloriificans
 illos ex misericordia istos ex iusti
 tia derelinquens quatinus resulter.

vlij

carmen illud pulcerrimū. **E**t graui
 tenore iustitie et molli cantu miseri
 cordie de quali p̄fitef̄ p̄ h̄a. **M**ise
 ricordia et iudiciū cātabo tibi dñe
Quod si pauciores s̄t q̄ saluant̄ manife
 stior ē in hoc gr̄a dei quēadmoduz
 inter surdos et claudos. mutos et
 mortuos pauciores sunt qui mira
 culo curant̄ q̄z qui p̄prie conditioni
 relinquūtur. verū dū ad singularia
 fit descensus et inquisitio. cur videli
 cet petrū vel paulū de⁹ elegerit ad
 salutē. **J**udam vero et diuitē epulo
 nē dereliquerit. oportz vt humana
 garrulitas apponat digitū ori suo.
 hoc vnū p̄fitens q̄ iustus est dñs
 in om̄ibus v̄ijs suis. **I**taq̄z sicut nul
 la pōt assignari ratio cur inter tot
 res possibles fieri ista nō illa facta
 est nisi beneplacitū dei. **I**ta de recre
 atione seu regeneratione ad vitam
 spiritualez multo magis dici debet
 neq̄z cōfugiendū est ad illoꝝ merita
 vel opera quos ab eterno predesti
 nat de⁹. qz si ex opib⁹ iā nō ex gr̄a.
Sed neq̄z p̄iozem eterna dei volū
 tas causam h̄z qui fecit omnia pro
 pter semet ipsuz. impiū quoq̄z in di
 em vindicte. **N**ihilomin⁹ fatendum
 est q̄ nemo sine culpa damnabit̄. si
 cut absq̄z gratia saluabitur nullus.
Monachus **P**ergo volucer in
 quirere cōsequenter si hanc aliqui pe
 regrinus noster cōsiderationē super
 se et ad se reflectit. **M**editans ne for
 te sit ex numero reproboꝝ. neq̄z eni
 gloriari p̄t se peccatoꝝ nō h̄re neq̄z
 de alia massa esse q̄z ceteros. **M**o

Libri primi de

lucer **D**icā illud monache quod
sentio meditatur aliquā secū cōque/
rens. quid si iusto dei iudicio dānā
us es. **S**i reperit indispositū cor
suū ad humilē hui⁹ considerationis
susceptionem derelinquit eaz et ad
alia se ouertit. quēadmodū fieri cō/
filiū est in temptationib⁹ vel interro/
gationib⁹ carnaliū peccōz vel expi/
entijs eaz rez que sunt difficillime
electionis. vt si querat aliquis a se/
met ipō. Malles membratim lania/
tus mori q̄z illecebrose voluptati
mulieris pulcerrime cōsentire **S**i ve/
ro percipit affectum suū deo ppicio
tranquillū humilē et suauē sicut im/
precatur ap̄tus. **D**eus aut̄ spei rei/
pleat vos omni gaudio et pace in/
credendo vt abundetis in spez vir/
tute sp̄s sancti. sistit pedetētim tñ et
caute in hac recogitatione si forte
damnand⁹ est. **C**ui⁹ apprehensionī
nequaq̄z remurmurat h̄m presentez
affectū et sensum de diuina iustitia.
Sed humiliat⁹ dicit. **I**ustus es do/
mine et rectū iudiciū tuū. nō q̄ da/
mnationem eligat. absit. qz nec de⁹
hoc vult ip̄m velle sicut nec peccare
nec desperare dū viator est. **D**icit
potius cū **J**ob. etiā si me occiderit
tñ in ipō sperabo ⁊ ouersus ad do/
minū cū pio et humili affectu **S**cio
inquit equissime iudex qm̄ damna/
ti in inferno te odiunt. te iniustū. te
inuidū. te crudelissimū iudicant. te
blasphemant. te sanctis qz omnib⁹
ore rabido maledicūt. **S**cio q̄ illic
cōstitut⁹ heu me miserū sic agerē. **A**t

cōsolatione theologie

uero dū interim affectib⁹ tam effe/
ris et blasphemis careo. amo te q̄
totus es amabilis. te iustissimuz te
amantissimū. te clementissimū d̄ju/
dico. te collaudo. tibi sanctisqz omi/
bus tuis ore pio benedico. quicq̄d
postremo de me futuruz ordinauerit
voluntas tua corde credo et ore p/
fiteor qm̄ nulla est iniquitas apud
te qui sanctus es in omnib⁹ opib⁹
tuis. **M**onachus. **P**lacet volu/
ter distind⁹ iste modus habendi se
circa recogitationē diuine predesti/
nationis seu prescientie. naz sicut in
p̄mo curiositas temeraria sic in se/
cundo meritoria valde humilitas
exerceat **V**idere simile est in aspectu
vel recogitatione fornose mulieris
vbi periclitaret̄ incōtinens. cōtinēs
vero fortiter habituatur̄ vteretur ad
virtutem. **V**ideo q̄ amor hic gra/
tuitus est nō mercenari⁹ non recur/
uus. hec affectio filialis vel fidelis
sponse. quē amorē qz donū suū est
nō acceptare nō pōt. qz diligentes
se diligit. **B**eat⁹ qui ascensionē in
corde suo disponēs ad hūc gradū
pene sup̄mū puenit. **S**entio dein/
ceps magis ac magis quo medio
pōt hec cōsideratio pacem quandā
et consolationē operari **I**ta tñ si sit
apud homines qui peccata iaz nō
iterant. nam iteratio peccatoz qd
aliud pretendit qz reprobationē ⁊
interitū. **A**tento q̄ spes nō ex meri/
tis pueniens presumptio est. non
spes estimāda. **V**olucer **S**cio
o monache qm̄ nemo est qui viuūt

et nō peccet qñ et septies in die ca-
dit iustus. Et beatus dicitur a psal-
mista nō qui non fecit. sed cui nō im-
putauit dñs peccatū. Mirū fortasse
videbit qđ dicitur sū Inuenire ē ho-
minē qui quanto plurib⁹ impugna-
tur temptationib⁹ quāto renitens
eis pluries euincit vel in voracita-
te gula vel in somniculosa dormita-
tione. vel in stimuloꝝ carnis crebra
perpeffione et alijs hmōi. tanto fre-
quentius certius ⁊ ideo fortius. qz
humilius in deū se pñcit. de deo spe-
rat et confidit. **C**onsulte quidē duz
nullā videt in se fiducia resistēdi vi-
cijs neqz virtutes et salutem ad ip-
sū scendi repositā. fallor si non ita da-
uid egerit inquiens **I**mpulsus euer-
sus sum vt caderem. subdit. **C**uius
innixus est auxilio et dñs suscepit
me. **R**ursus cū ab hominib⁹ sibi de-
speratio improperaret qā tulerat
ouem et pastorem occiderat et dice-
rent. nō est salus ipi in deo eius ipse
solidiori spe deo filius respondebat
Tu autē dñe susceptoꝝ meus es. glo-
ria mea. et exaltans caput meū.

Monach⁹. **I**ntelligo volucer
Ita se res habet qđ apud vere hu-
mitem quāto minus est in se spei mi-
nus in ope aliena fiducia. min⁹ de-
niqz vult cōstituere iusticiā snā. tāto
plus spei. plus fiducia de deo cōci-
pit. plus quoqz iusticie dei fit subie-
ctus. dicens ex sententia. **M**ihī autē
adherē deo bonū ē ⁊ ponē **I**n dño
deō spem meam. clamans ei. in tua
iusticia plane non in mea libera me

Postremo magis intelligere nunc
videor que in deuotoꝝ libris legi
de introductione sponse in cubicu-
lū sponsi. de osculo oris eius post
osculum manū et pedū. de habita-
tione preterea in adiutorio altissimi
nō in habitatione vel meritoꝝ pro-
prioꝝ que vana est. vel penaꝝ futu-
raꝝ que anxia. vel industriaꝝ p̄pria-
rum que timida est et incerta. **C**er-
ta vero qualiter esse possit in adiu-
torio altissimi inter tot vite discrimi-
na. inter tot criminum lapsus. inter
tantā electoꝝ paucitateꝝ edisseras
velim **V**olucer **R**ex ista cōdi-
tio est o monache vt in suos fines
tendant. quib⁹ adeptis quiescūt ad-
herentes eis. hoc de grauib⁹ deoꝝ
sum. hoc de leuib⁹ surū videre ē.
Est autē humani cordis desiderium
et pondus in deū sicut in locū suū
et centrū ferrī. est supremū post qđ
nō relinquit aliud humane peregrī-
nationis refugium **S**upest igitur
nihil infra qđ vel vltra quod pos-
sit humanū se cor desletere vel fu-
gere dū pondere suo se cōstituit ad-
herere deo. nunc interim p̄ spem. fū-
dem ⁊ amorem. neqz em̄ sibi dat ali-
ter status presens. **P**orro sicut ali-
quis dicit adherere certitudinalit̄
loco alicui vel baculo dū totis viri-
bus ita stare vult. non aliter spem
certam dicimus per deliberatā vo-
luntatis adherentiaꝝ. neqz em̄ spes
est in assensu et vi rationali h̄ desū-
derio ⁊ expectatione virtutis irasci-
bilis tendentis in ardua. quod desi-

Libri primi de

verum tendentia vel expectatio re-
peritur in virtute spei cum tanta cer-
titudine per adhaerentiam voluntatis quam
per nullius temptationis vel reco-
gitationis insultum vult ab ea semet
euellere. Consurgit ex radice simili
certitudo in assensu fidei dum per nul-
las rationes vel fantasmas fidei im-
pugnantes vult derelinquere quo-
minus stet in fide ad obedientiam
dei et meriti acquisitionem.

Quartum metrum primi

Que montis alto stat iugo
Quercus suis radicibus
Defixa nitens fortiter
Ventos et imbres non timet
Assumit hinc plus virium
Quo plus in imo se locat
Concussa venti turbine
Sic spes ferens temptamina
Antheus inuisus fuit
Dum cantus incubans humi
Non vult in altum surrigi
Eclatus ilico perit.
Que collocatur saxeo
Domus loco fideliter
Venti pluuie flumina
Deseruant nunquam ruit
Herere vos spe firmiter
Vestro loco nitamini
Vester locus certe deus?
Quo spes reponit certior

Prosa quarta primi li

consolatione theologie

Monachus.

Usum est aliquibus o volu-
cer quam spes in prescitis sp-
sit erronea. Id enim se putat
habituos quo carebunt. Alii volen-
tes hanc absurditatem euadere dice-
runt spem in hac conditionali existere.
Si legez dei obseruauero salu' ero
Volucer Monache. nec hoc
ultimum sufficit ad spem. Staret enim
cum desperatione talis conditio. Nec
primum sobrie dictum est quod deus obli-
get reprobos ad errandum sicut ob-
ligat ad sperandum. Proinde spes ad
certam beatitudinis expectationem sic
se habet. ponit sibi per fidem quam est alii
qua talis beatitudo. iungit quod ad il-
lam pura liberalitate et gratia de-
i ab eterno quosdam predestinat et
eligit. Addit quod ad consecutionem
hominis finalis beatitudinis ordina-
uit media ouenientia varijs modis
sine numero inter que medium preci-
puum est gratia. que ideo dicitur vita
eterna quia pignus eius est vel ar-
ra. Hanc autem gratiam nulli dedit neque
daturus est nisi per medium mediatoris
dei et hominum quam gratiam per omni-
bus meruit ad sufficientiam. sed non
ad efficaciam nisi incorporatis sibi per
fidem habitualemente ut in paruulis.
vel actualemente et habitualemente que per
dilectionem perseueranter operatur.
quam fides minus explicita fuit in pro-
phetis tempore legis scripte quam in apostolis
tempore gratie Et longe minus in pagenis et
alijs gentilibus per lege nature. quam in

em̄ omnes accedētes ad deū opoz
teret credere q̄ deus est. et q̄ inquit
rentibus se remuneratoz sit. quis es
set tamē modus quo talis remune
ratio cōsequeret̄ p̄ mysteriū videli
cet incarnationis filij dei. sicut non
erat explicite reuelatū sic nec explici
ta fide credendū. **Ceterz** spes talē
instructa p̄ fidem que suus est ocul⁹
figit in primis desiderū suū ad be
atitudinis adeptiōē tanq̄ ad finē
Et ab illo desiderio nequaquā vult
auelli. **Deinde** desiderat media quā
bet ad hui⁹ finis assecutiōē p̄ dei
p̄uidētiā ordinata. per arma iu
stitie sicut dicit ap̄ls. a dextris et a
sinistris. p̄ gloriā et ignobilitatē. p̄
infamiā et bonā famā &c. **Fides** ita
q̄ rursus dicit ei q̄ diligentib⁹ deū
et sperantib⁹ in eo omnia cooperā
tur in bonum sicut tradit ap̄lus q̄
omnia n̄ra sunt cōformiter ad xp̄m
Primū querite regnū dei et omnia
hec adhiēnt vobis. neq̄ taliū ali
quis predestinatoz peribit vnq̄
Quo contra sit de reprobis quib⁹
om̄ia cedunt in malū etiā aliena bo
na que in scandalū sibi vertunt et
ruinā. **Nihilomin⁹** qm̄ ignotum no
bis ē quos vult inter homines de⁹
et qualiter saluos fieri opandū est
bonū ad omnes vel orando vel cō
monendo vel hortando. vel incre
pando. vel ab errorib⁹ et vitijs ab
ducere satagendo. **Ita** sagena cha
ritatis cōcludit in se bonos et malos
separandos in litore iudicij. **Prete
rea** si ex peccatis electozum. diuina

bonitas pōt. scit et vult elicere bo
na. nō tñ idcirco mala bona sūt vel
eligenda. sed cauenda penit⁹ plan
genda q̄. **Collaudand⁹** autem be
nignissimus et omnipotens de⁹ qui
malis n̄ris nō solū nō vincit sed ex
eis opat bonū nostz. **Sic** em̄ dicit
omnia sub peccato cōclusisse supple
pmisiue vt omniū misereat. **Pecca
uit** petr⁹ humilior cautior et miseri
cordior effectus est non actiōe ma
li sed miseratione dei. **Peccauit** ma
gdaena plus postea dilexit. quia
multū sibi dimissū est. et i exemplar
penitentie ceteris cessit. **Blasphem⁹**
fuit paulus. cōfitei humiliat⁹ q̄ nō
sit dign⁹ vocari apostolus et est in
ter peccatores prim⁹. **Deniq̄** iocū
dat pater et exultat in receptione
filij prodigi. **Et** gaudiū est angelis
dei sup vno peccatoze penitentiam
agente. **Quis** nesciat proinde pau
peres duz de stercore pccōz erigit
eos de⁹ collocans in gloria cū p̄n
cipibus populi sui. q̄ in ampliores
erga diuinā benignitatē assurgunt
gratiāz actiōes nō qn̄ innocētia
preseruata seruata q̄ plus habeat
dignitatis et gratie ceteris parib⁹.
Sed in reparatione depōite magis
eminet misericordie benignitas **Mi
serandū** vero est quod in reprobis
agitur e diuerso. de virtute et humi
litate supbiunt. de gratuitis dei do
nis vel ingrati sunt vel tepidi vel in
suā et alioz p̄niciē et dei inhonora
tionē abutentes vertunt. **Ita** vt eo
rum quāq̄ fiat oratio in peccatum.

Libri primi de

hic per ingratiudinem. in inferno aut per blasphemiam insanioze. Recordantes enim quemadmodum fuerunt aliquando supplices deo. Ilic et illa bona facientes venerantes sanctos sanctas que omnes cum deuotione domini rabidiori stabescant odio et maledictis latret aduersus deum sanctos sanctas que omnes. presertim eos quos precipue coluerunt eos inuidos. eos crudelissimos. impios et ingratos. qui non ipsos a tormentis cum possent eripiunt acclamantes. **Quid ergo dicemus ad hec? faciemus igitur mala ut deus eliciat bona. vel bona vitabimus ne contingant mala qualia tetigimus? Absit. propter id enim quod per accidens est non debet illud quod de per se est variari.** **Monachus.** **H**orresco volucer hec audiens et videns te super admirabili via niti pro consolationis adeptione dum tremende et strarie desolationis memoriam subinducis. **Volucer.** **H**ic modus est hec ars theologie credideris monache quod sicut per stultitiam et scandalum predicationis crucis saluos fecit credentes. sic per insipientiam trahit ad sapientiam dicente apostolo. **Siquis videtur inter vos sapiens esse in hoc seculo. stultus fiat ut sit sapiens.** Non aliter vult eadem theologia per summam desperationem de homine trahere ad summam de deo spem et per desolationem inestimabilem et intolerabilem sursum ducere ad solidam consolationem. **Adm**

consolatione theologie

deris nullam esse recogitationem que plus ista radicaliter euellat ab humano corde superbiam de se semper aliquo magnum presumentem cui resistit deus. que magis insuper gignat et nutriat humilitatem legitimam sub deo et ad homines. vitis procul expullis que fert secum superbiam. **Ma** qua fronte poterit aliquis fratrem suum qualemcumque deinceps vel odio vel ira vel inuidia prosequi. imo nec animo quod reprehensibile sit iudicare qui videt se de eadem massa peccati in eadem damnatione esse. neque scit quod sibi crastina pariat dies? **Q**ui si voluerit gloriari de bonis suis mendax est si non habet. si habet illa gratis accepit a deo. **Quid ergo gloriatur quasi non acceperit. quid preterea iudicat alienum seruum qui domino suo stat aut cadit? stabit autem. potest enim deus statuere illum.** Sub hoc intuitu dixisse putandus est apostolus. **Veni deus saluos facere peccatores quorum primus ego sum. prius intellige quo nullus prior videns se cum alijs equaliter filium ire. et ex eadem peccati massa esse quales venerat saluare deus.** **Monachus.** **I**ntelligo volucer materiam hanc de timore et spe latam esse. vellem traderetur sub compendio modus quo precipue spes stabilitur. **Volucer.** **M**irum stabilitur a deo cuius supernaturale donum est. **Sed si particulari aliquo exigit. innem quadruplex meditatio que velut in tetragono firmissimo gestat**

spem. **U**na meditatio est diuine iustificationis vt speres. **A**ltra diuine promissionis si speres. **T**ertia immense dei pietatis ne desperes vnq̄ de suis miserationibus. **Q**uarta prope fragilitatis ne speres in te vel proprijs viribus. **D**ic igitur cogitationi tue sollicitanti spem deserere. duz non facis certam vocationem tuā per bona opera/quotidie corruens de peccato in peccatum. ingerenti proinde ne sis de multis vocatis et non electis sicut vita tua similis est multorum. **D**ic respondens q̄ obedis iubente deo qui mille locis scripture sacre precipit vt speres in eo. cui dico. **E**xurge domine deus in precepto quod mandasti. p̄ficio me in te iubente te. non es crudelis aut fallax vt abijcias me. iuncta p̄sertim multiplici p̄missione tua qua de sperantibus in te pollicit⁹ es q̄ liberares eos eriperes. saluares. et glorificares. **Q**uius demū tam impenita pietas est vt nullis peccatis infinitis si cōmissem ea solus vinci possit hic in via. **Q**uod q̄ interposuisti cum immobilitate consilij tui iusiuranduz vt per duas res immobiles sicut loquitur apostolus tuus quib⁹ impossibile est mentiri te nos fortissimū solatiū habeamus ad tenendam propositam spem. q̄uis em̄ sis inobligabilis a creatura tua rationali quicquid agat pro te vel erga te. voluit tamen dignatissima condescensio tua cōmercium quod/

dam habere cum hominibus vt bene de te mereantur si iussa tua compleuerint et in te sperauerint qui fideles es et te ip̄m negare nō potes hec tu ita deo. **P**ostremo dum propria fragilitas obijcit vt desperes. desperes volo. sed de te et in te qui homo et caro es. nam maledictus homo qui confidit in homine et ponit carnem brachium suū et a deo non recedit cor eius. **S**ed hic occurrat trepida cogitatio dicēs. qua ratione conabor declinare vicia. virtutes acquirere. seruare mandata dei. sine quibus sperare vitaz ingredi iam non spes est sed arrogans et infidelis p̄sumptio! **C**onaberis prozsus. sed in adiutorio altissimi. et millies victus millies conaberis. eo quidez amplius et certius quo nulla tibi superest fiducia de proprijs operib⁹. **P**ropterea diciturus Salomon finez contritionis sue dñi proferre vellet. **S**erua mādata p̄misi. deum time. quia videlicet ab ip̄o est bonum vel velle vel perficere. **M**onachus. **R**etineo q̄ in soliloquijs similia de se confessus ē **A**ugustinus. **S**perabam inquit ali quādo in virtute mea que nō erat virtus. **E**t cū sic volui currere vbi magis stare credebam ibi magis recidi. factus q̄ sum magis retro q̄ ante. **D**icebā enim hoc faciam. illud perficiam. fiebat q̄ post nec hoc nec illud quoniam de meis virtibus confidebam. **N**ūc autem con/

Libri primi de

fiteor tibi domine rex pater celi et terre. quoniā nō in fortitudine sua roborabit vir. vt non glorie aū te stulta presūptio ois carnis. **V**oluerat **T**raducit aduena noster meditationem hanc etiam vsq; ad angelos et sanctos dū attendunt horrorem diuinorum iudiciorum in damnatis. **S**animus enim q; tremunt angeli atq; archangeli. tremunt intellige nō ex formidine sue damnationis quibus inest glorie securitas sed eo magis ex aliorum damnatione quasi si tremere et pauerent in se deficientes resiliunt in adiutorium vnicū deum. adherentes ei se fragiles et nihilo similes reputantes sine eo. **A**ddit de hūanitate xpī q; sicut in esse suppositali sic innitit personalitati filij dei q; propria deserit nec in se subsistit. ita in esse gratie vel glorie innititur deo q; nullatenus in se. et ita de sanctis quanto perfectiores tanto humiliter et reuerentius in adiutorium dei resiliunt. **Q**uocōtra de reprobis qui magis refugiunt a deo et ad se confugiunt quo damnabilius puniuntur qm in ipis est amor sui vsque ad contemptum dei. sicut in alijs ē amor dei vsq; ad contemptum sui. **D**eniq; spes velut ancora. quanto minus in arenulis fragilibus et fluidis humani auxiliij figitur tanto solidius et certius supra firmam petraz (que xps est) defixa stabilitur. **S**i si fuerit aliqs. quid igit de illis quos

cōsolatione theologie

nō saluat de? **R**esponsū habeat q; velut animalia ppter homines creata sunt ad obsequiorum varietatē illa blandiēdo ista sciendo. intelligere sic habemus propter electoz salutem prescitos esse formatos siue nocere siue obsequi conentur vt non gloriatur omnis vel obsequēs electis vel aduersans eis. **N**eq; tamen ita sunt accipienda que dicta sunt quasi tollatur libertas arbitrij. **F**ortificatur siquidem magis et instituitur sed in deo viuificante per gratiaz que est velut anima quedā vitam habens in potentia ad vitam secundam. ad meritoriam videlicet operationem. **I**taq; sicut operatio animalis presupponit esse nature. sic operatio spiritualis vitam gratie. **S**ed neq; audiendus est Cicero qui vt libertatem in hominibus statueret abstulit a deo prouidentiam. **N**eq; rursus ex aduerso recipiendū alter qui diuinam prouidentiaz sic instituere voluit vt arbitrio nostro necessitatē imponeret. **P**roh nefas etiam in peccatis dicens deum velle et facere nos peccare i manifestationem glorie sue. **P**orro viam mediaz et regiam tradit theologia reuelata. fide subnixā. qua gradientum est etiam vbi ratiocinationis contrarie dissolutio plena non pateret. **M**onachus. **E**xistimo q; has sententias nec incepti satis capiunt nec experientiam dare potest industria nisi preueniēte in bñdictō

nibus dulcedinis et cooperate dei gratia ineffabili valde modo. Et hoc est dei donū scire a quo postulanda sit et impetranda talis gratia. Multa enim dicimus et deficiunt. Verbum autem abbreviatum et condensatum facit sapientia dum in animas sanctas se transfert. Delicias suas computans esse cum filiis hominum. in quibus beneplacitum est deo quia sperauerunt super misericordia eius. Sed ecce iam advesperascit et inclinata est dies quando ad se me vocat opus dei simul et vie lassitudo quietem te petere suadet. Expectetur per reliquias. (multa enim querenda supersunt) sequens dies. **Noluer** Expectetur placet si prius audieris sub exemplari modum dulamine qualis sit ut eum recogites germani tui status

Quincū et vltimū metę primi libri

Urus e mult. nauta pūo
Dū regit nauē. vēr? et imbē
Et pcellaz turbida moles
Si repētinis motib? vrgēt
Proxiāz nautl. crebro minantes
Naufrage cladem mortis adesse
Nicitur. sisus arte magistra
Nil in expertum corde pauenti
Segniter linquens omnia solers
Temptet ut nauis litora captes
Si mali vero tanta molestat
Seuiens pestis iam qz latratu

Terret auditum scilla canino
Attrahens gulpho cuncta voraci
Non opem possunt ferre sodales
Pars et in pzeceps vltra laborat
Scit qz nauclerum stertere puppi
Obstupet talis quis nihil vltra
Viribus ficit spes nec in arte est
Respicit celum vota deo dat
Aut mari sese deficit alto
Rudus enatans. si scopulosum
Prominens saxum suscipit ipm
Vel sinu tuti conditur antri
Laudat excelsum gratior illi
Dicit euasi sorte benigna
O reseruatam sanctius olim
Obsequi fas sit xpe tibi me
Rursus aut si me nauigio das
Nec illo fac prosperiore

Explicit liber primus